Van: Mari Middelkoop | KAD <mmiddelkoop@kad.nl>
Verzonden: maandag 4 mei 2026 15:15
Aan: Mari Middelkoop | KAD
Onderwerp: FW: Plaagdieren als bestuurlijk signaal van de leefomgeving
Bijlagen: Plaagdieren_als_indicator_van_de_leefomgeving_KAD.pdf

Categorieën: Is opgepakt

Geachte raadsleden en partijvoorzitters,

Graag deel ik bijgaand een korte notitie over een invalshoek die binnen gemeenten nog te weinig bestuurlijke aandacht krijgt: plaagdieren niet alleen zien als bestrijdingsvraagstuk, maar ook als signaal van hoe de leefomgeving is ingericht, wordt beheerd en gebruikt.

Een melding van bijvoorbeeld ratten staat vaak niet op zichzelf. Zulke signalen kunnen samenhangen met afvalstromen, water en riolering, inrichting van de openbare ruimte, bouwkundige toegankelijkheid en gedrag van bewoners, bezoekers of ondernemers. Daarmee raakt het onderwerp direct aan bredere gemeentelijke opgaven, zoals volksgezondheid, leefbaarheid, openbare ruimte, biodiversiteit en regie.

De kern is simpel: wat niet geboren hoeft te worden, hoeft later ook niet bestreden te worden. Juist daarom is het verstandig om niet alleen op overlast te reageren, maar ook onderliggende oorzaken bestuurlijk te agenderen.

Ik hoop dat deze notitie aanleiding geeft om dit onderwerp binnen uw fractie, partij of gemeenteraad op de agenda te zetten. Mocht u hierover van gedachten willen wisselen, dan ben ik uiteraard graag bereid om een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

Mari Middelkoop
Commercieel technisch adviseur Integrated Pest Management

Werkdagen ma t/m do

0317 41 96 60
06 1096 7424
mmiddelkoop@kad.nl
www.kad.nl

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

WAT VERTELLEN (PLAAG)DIEREN OVER ONZE LEEFOMGEVING?

WAAROM ÉÉN RATTENMELDING SOMS BELANGRIJKER KAN ZIJN DAN TIEN

Binnen gemeenten worden meldingen van plaagdieren vaak benaderd als een bestrijdingsvraagstuk. In de praktijk blijkt echter dat een melding regelmatig een signaal is van onderliggende ontwikkelingen in de leefomgeving. In meerdere gemeenten blijkt dat soms een enkele melding soms al aanleiding is om breder naar een wijk of gebied te kijken.

Een rattenmelding kan bijvoorbeeld samenhangen met:

- Voedselbronnen of afvalstromen
- Inrichting van de openbare ruimte
- Bouwkundige toegang tot gebouwen
- Waterstructuren en riolering
- Gedrag van bewoners, bezoekers of ondernemers.

Door meldingen in samenhang te analyseren ontstaat eerder inzicht in wat er in een gebied speelt. In verschillende gemeenten wordt daarom steeds meer gekeken naar de vraag:
Wat zegt een plaagdiermelding eigenlijk over de kwaliteit van onze leefomgeving?

Figuur 1 waarom is één rattenmelding soms belangrijker dan 10

PLAAGDIEREN ALS INDICATOR VAN DE LEEFOMGEVING

Wat zegt een plaagdiermelding eigenlijk over de kwaliteit van onze leefomgeving?
Deze benadering sluit aan bij bredere gemeentelijke opgaven, zoals:

- Gezonde leefomgeving
- Biodiversiteit en natuurontwikkeling
- Afval en circulaire economie
- Beheer en inrichting van de openbare ruimte
- Gedrag van bewoners en ondernemers
- Omgevingsvisie en wijkgerichte aanpak

VAN SIGNAAL NAAR AANPAK

Wanneer meldingen in onderlinge samenhang worden bekeken, ontstaat de mogelijkheid om structurele oorzaken eerder te herkennen. Indien meldingen worden gekoppeld aan omgevingsfactoren, kunnen onderliggende en structurele oorzaken eerder in beeld komen.

In plaats van enkel op bestrijding in te zetten, kan dan worden gekeken naar vragen als:

- Waar komen meldingen vandaan
- Welke omgevingsfactoren spelen een rol
- Welke partijen zijn betrokken
- Welke maatregelen zijn effectief op langere termijn

In meerdere gemeenten wordt deze werkwijze inmiddels toegepast bij gebiedsanalyses en integrale wijkaanpakken. Voorbeelden hiervan zijn casussen waarbij meldingen van bruine ratten aanleiding vormden om breder te kijken naar onder andere afvalstromen, inrichting van de openbare ruimte en gedragingen van bewoners en andere gebiedsgebruikers in een omgeving

Figuur 2 geen losse bestrijding maar een methode

DE ROL VAN HET KAD

Het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen ondersteunt gemeenten bij het analyseren van signalen uit de leefomgeving en het vertalen daarvan naar beleid, beheer en uitvoering. Zo helpt het KAD om een plaagdiermelding om te zetten in inzicht in de leefomgeving, regie en een praktische aanpak.

Dat kan bijvoorbeeld door:

- Het opstellen van een plan van aanpak op basis van een casuswijk of buurt, waarbij omgevingsfactoren en meldingen integraal worden geanalyseerd
- Het duiden van meldingen in relatie tot leefomgeving, gedrag en inrichting
- Het ondersteunen bij het ontwikkelen van gemeentelijk beleid of werkafspraken rondom plaagdierbeheersing
- Het verbinden van verschillende gemeentelijke domeinen, zoals beheer, handhaving en communicatie

Een eerste gesprek is bedoeld om ervaringen uit te wisselen en te verkennen of deze benadering ook voor uw gemeente interessant kan zijn.

**Plaagdieren zijn zelden alléén een bestrijdingsvraagstuk,
maar vaker een signaal van wat er in de leefomgeving speelt**